AKIKRE BÜSZKÉK VAGYUNK

Varró Kálmán elvtárs asztalossegéd. A felszabadulás előtt számos kis- és nagy üzemben dolgozott. Varró elvtárs méltóképpen készül hazánk felszabadulásának, április negyedikének megünneplésére. Az anyagtakarékosságra tett szép felajánlást, amelyet maradéktalanul teljesít is. Emellett rendszeresen foglalkozik fiatalabb munkatársaival, tanítja, neveli őket.

Varró elvtársat dolgozótársai szeretik és megbecsülik.

Kőhegyi Erzsébet, az Orosz Intézet elsőéves Rákosi-ösztöndíjas hallgatója. Szakmai és társadalmi munkáját az egyetemen is példamutatóan végzi. Marxista szeminárium vezető, szemináriumában kiváló munkát végez. Az egész egyetemen ő az egyetlen elsőéves, aki marxista tudományos diákkörnek tagja lehetett. Pártvezetőségi tag. Április 4-e tiszteletére, mint szakköri tag, kötelező irodalmon kívüli tanulmányokat is jegyzetel.

MULT

Ne feledkezzünk meg

A Horthy-rendszer Magyarországán kín, gyötrelem volt az egyetemi, főiskolai hallgatók élete. Munkás, paraszt, dolgozó kisember fiának nemcsak nehéz volt bejutni a felsőoktatást jelentő intézetekbe, de még nehezebb volt ottmaradni. Igen jól szemlélteti ezt a Szegedi Bölcsészettudományi Kar 1928/1929-es év felvételi jegyzőkönyve. Az egész Karra 62 hallgató jelentkezett — 53-at felvettek. Az 53 hallgató közül 6 volt szegénysorsú szülők gyermeke.

— A széles néprétegek beteges nagyratörése, hogy gyermekeiket a mindenáronvaló diplomaszerzésre nevelik és azt gondolják, hogy a diploma egyenlő a nagyobb kenyérrel — írja egy szegedi ujság ebben az időben.

Igen, az egyetemet, főiskolát végzett egyének valóban azt gondolták, hogy a keservesen megszerzett diploma jogot ad állásra. Mennyien csalódtak.

Sok szegényszármazású hallgató nem tudta kivárni, hogy elvégezze az egyetemet. Félbe kellett szakítania tanulmányait, mert nem tudta megszerezni a szükséges tandíjat, könyveket, jegyzeteket. Pénz pedig sok kellett ahhoz, hogy valaki azt mondhassa magáról, hogy „egyetemet végzett em." Amíg valakiből orvos lett, addig befizetett 1858 pengőt. A bölcsész már olcsóbban jutott a diplomához. 4 év alatt 1444 pengőt fizetett ki különböző címen. Ezer akadály állt elébe minden szegényszármazású fiatalnak, amíg elvégezte tanulmányait. S utána lehetett címzetes gyakornok, vagy állástalan ügyvéd, tanár, mérnök.

JELEN

Köszönjük felszabadítónknak

Hazánk felszabadulási ünnepe rohamosan közeleg. Már csak pár nap választ el bennünket április 4-től, amikor egész dolgozó népünk méltóan ünnepli meg felszabadulásunk nyolcadik évfordulóját. A mi életünkben is gazdag tartalmat jelent ez a nyolc esztendő. Hatalmas költséggel építettük fel a Gyermekklinikát, amit a fasiszták tönkretettek. Napközi otthont, bölcsődét építettünk, ahol az Egyetemek és a Főiskola dolgozóinak gyermekeire gondos emberek ügyelnek. Erőnk állandó növekedését mutatja az ötéves tervben épült Béke-épület.

780 millió forintot fordítunk első ötéves tervünkben új Egyetemek, Főiskolák építésére és a meglévő iskoláink kibővítésére — mondja ki az első ötéves terv. Ebből a 780 millió forintból épült fel a gyönyörű Béke-épület, bővült új helyiségekkel a Bölcsészettudományi Kar és még számos tudományos intézet létesült a szegedi Egyetemeken. Az Egyetemi Könyvtár, amely segíti egyetemistáink felkészülését a tudományos munkára, csupán a mult évben 70 ezer forintot fordított tankönyvekre.

Beszédes számok ezek. Azonban soha egy pillanatra sem feledkezhetünk meg arról, hogy elért eredményeink nagyrészét a Szovjetunió állandó és önzetlen baráti segítsége tette és teszi lehetővé. Ninesen alkotó munkánknak egyetlen olyan területe sem, ahol a Szovjetunió közvetlen, vagy közvetett segítsége, a szovjet állam és a nagy Szovjet Kommunista Párt hosszú évtizedes tapasztalatai mérföldekkel ne lendítették volna előre fejlődésünket. „Alá kell húzni és tudatosítani kell — mondotta Rákosi elvtárs, — hogy népi demokráciánk sikereinek egyik döntő összetevője az a baráti segítség, amelyért nem lehetünk eléggé hálásak a Szovjetuniónak és akitől ez a segítség nem egyszer kiindult, Sztálin elvtársnak."

Uj évfolyam indul a Szülésznőképző iskolában

A szegedi Szülésznőképzőben mozgalmas élet kezdődött március hónapban. Az első napon még minden a „tegnap" kiment gyakorló növendékekre emlékeztetett, de 4—5—6-án már új arcok jelentek meg: „a felvételisek". Jöttek tszcs-kből, üzemekből, tanácsoktól. Jöttek Győrből, Borsodból, Biharból is, fiatal lányok és családanyák. Lendület és határtalan akaraterő árad belőlük.

Lajkóné mandja: *„Igyekszem még ebben a hónapban jól vizsgázni az általános iskola 7. osztályából. Meg akarok felelni a követelményeknek, hiszen meg van már rá a lehetőségem."*

Most az előkészítő három hét idején alatt előadásokon ismerik meg, mi is az a feladat, amire vállalkoztak. Az anya- és csecsemővédelemmel foglalkozó minisztertanácsi határozatból mindannyian megértik, hogy *a ma* szülésznőinek szakmailag és politikailag jól képzetteknek kell lenniök. Kormányunk rendeleteinek ismerete és az ennek érdekében végzett felvilágosító népnevelő munka éppolyan követelmény, mint Semmelweis tanításainak megvalósítása.

Hogyan is fejlődött a szülésznőképzés, míg a mai nívót elérte? Szabóné elvtársnőt, 1938-ban végzett szülésznőt kérdeztem meg. Elmondta, hogy egy évig tanultak. Tantárgyuk csak a szülészet és a hitlan volt. Azt tanulták, hogy az abortus isten ellen való vétek, de a kormány nem tett ennek érdekében semmit sem. Az üzlet az üzlet.

Az ellátásért az iskolában 60 pengőt fizettek és előírt számú ruhát és fehérneműt kellett magukkal hozni. Vince Ilona szülésznő itt közbeszól:

— *Bizony minden hónapban vért kellett adnom, hogy azzal a pénzzel tudjam befizetni az ellátásomat. Valóban a véremmel szereztem meg az oklevelemet. Mennyivel könnyebb dolguk van ezeknek a gyerekeknek.*

Ma népi államunk a nép gyermekeinek minden lehető szakmai felszerelést, ellátást, ruhát és tanulmányi segélyt biztosít leendő szakembereinek, hogy a követelményeknek megfelelhessenek. Tizenhat tantárgy ismeretét sajátítják el. Az előadók többnyire orvos elvtársak, akik maguk is résztvesznek ideológiai oktatásban. Ez visszatükröződik tanítási módszerükön is. Az okokat nem misztificizmusra építik ma már, hanem a valóságra, a materialista szemléletnek megfelelően. Megismertetik a hallgatókat az újabb kutatások, szovjet tapasztalatok eredményeivel. Kiegészítik a szakmai oktatást és nevelést a világnézeti, irodalomtörténeti és természettudományos előadások. Hogy még többet nyújthasunk hazánk tájainak megismerésében, tanulmányi utakra is elvisszük hallgatóinkat. Sztálin elvtársnak ezek a szavai mutatnak utat számunkra: „ma minden a káderektől függ".

Az oktatószemélyzet jutalmazása

Február utolsó hetében immár másodszor került sor egyetemeinken és főiskolánkon az oktatószemélyzet kiemelkedő munkát végző tagjainak megjutalmazására. Pártunk és kormányunk az ősszel végrehajtott bérrendezés alkalmával, mint tudjuk igen nagy mértékben felemelte a kiváló munkát végző egyetemi és főiskolai oktatók jutalmazására szolgáló alapot. Ezzel is kifejezésre juttatta dolgozó népünk megbecsülését az egyetemeken és főiskolákon folyó nevelő- és kutatómunka iránt. Komoly fegyvert adott ez felsőoktatási intézményeink vezetőinek kezébe az oktatás színvonalának további emeléséért folyó harcban.

Tudományegyetemünk rektora, már a decemberi jutalmazásnál érvényesítette azt az alapelvet, hogy a prémiumok szétosztásánál nem kell mereven kari, illetőleg tanszéki béralapok arányához ragaszkodni, hanem a jutalmakat a tényleges mennyiségi és minőségi teljesítményekhez kell szabni. Biztosította, hogy a karok dékánjai által tett előterjesztések közös elvi alapokon nyugodjanak.

A decemberi jutalmazások előkészítési idejének rövidsége még kevéssé tette lehetővé, hogy a jutalmak kiadását beható munkakritikával kapcsoljuk össze. A februárvégi jutalmazásoknál ezek serkentő és nevelő hatását fokozottabban sikerült kiaknáznunk. A karok dékánjai a decemberi premizálás óta eltelt egész időszakban állandóan figyelemmel kísérték a tanszemélyzet munkáját, különösen a vizsgák menetét és eredményeit, lemérték a jó teljesítményeket és a hiányosságokat is. Kétségtelenül megállapíthattuk, hogy egyetemi oktatóink munkája az elmult hónapban — és különösen éppen a vizsgák idején — számottevően javult. A prémiumok kiadását ezúttal sokkal elmélyültebb munkaértékelés kísérte, mint az első alkalommal. Így a természettudományi karon a jutalmat kapottak érdemeik megjelölése mellett komoly bírálatban is részesültek és az első jutalmazásuk óta elért fejlődésük ugyancsak mérlegre került. Ez áll magára, a kar most megjutalmazott dékánjára, Kiss Árpád professzorra is, akinek munkáját a rektor ilyen szellemben értékelte és aki viszont a kari dolgozók irányában alkalmazta ugyanezt a módszert, pl. Csányi László adjunktus esetében. Beható és tárgyilagos kritikát gyakoroltak a kari oktatószemélyzet tagjainak munkája felett a jogi kar és a bölcsészkar dékánjai is. Mindhárom karon kiterjedt az értékelés az oktatómunkában elért eredményeken kívül a tanszemélyzet tagjainak tudományos tevékenységére is; a dékánok rámutattak arra, hogy az egyetemi oktatóknak a tudományos munkára is időt kell szakítaniok és ebben a vonatkozásban is komoly teljesítmények elérésére kell törekedniök.

Reméljük, hogy a II. félévi kiemelkedő oktatói és tudományos teljesítmények jutalmazásának megszervezése még a mostaninál is jobban sikerül és egyetemi tanszemélyzetünk munkájának újabb komoly minőségi javulását fogja jelezni.

Martonyi János
rektorhelyettes

Mit tett népi demokráciánk az angolkór leküzdéséért?

Maxim Gorkij „Amerikában" c. kis könyvében egy munkásról ír, aki szomorúan szemléli kisfia görbe lábacskáit és összehasonlítja a gyáros fiának egészséges, jól fejlett végtagjaival. Az ango kór (rachitis) ugyanúgy is a szegények betegsége. A fejlődő gyermeki szervezetnek egészséges csontrendszer felépítéséhez a mészsók forgalmát szabályozó anyagra, D-vitaminra van szüksége. D-vitamin hiányában a gyermek csontjai mészszegények, puhák lesznek, a test súlya alatt elgörbülnek és az egész szervezet súlyosan károsodik. A rachitises gyermek fertőzésekre hajlamos, vérszegény, rosszul fejlett görbehátú, O lábú, pókhasú, deformált, szomorú kis törpe. A rachitist megelőző D-vitamin a szervezetben a napfény hatására keletkezik, a téli sötét hónapokban pedig csukamájolaj vagy gyári D-vitamin készítmény bevitele biztosíthatja az egészséges csontfejlődést. A proletárgyermekek az Angyalföld és a Mária Valéria-telep nedves, napfényt soha nem látó tömegszállásain laktak, szűk, sötét sikátorokban játszottak. A fakófejű kis proligyerek, a vályogkunyhó, karikalábú zselléresemetéje Horthy Magyarországának magát ól értetődő, jóváhagyott lakója volt. Közülük sok egész életére púpos, hiegő, szánalmas nyomorék maradt. 10—15 évvel ezelőtt az OTI orvos gyakran találkozott a rachitis minden válfajával.

1953 Magyarországán a kifejlett rachitis a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. Az orvostanhallgatóknak szinte soha nincs alkalmuk látni. Ha egy csecsemőn vagy kisgyermeken a rachitis egy-egy enyhébb tüneté észleljük, annak vagy a szülők tájékozatlansága vagy valamilyen mészvesztességgel járó más alapbetegség az oka. Ma nálunk minden intézkedés megtörténik az angolkór megelőzésére és leküzdésére. A dolgozók ezrei kapnak ma sötét, odú helyett egészséges világos lakást.

A fejlődő szervezet mészszükségletét fedező tejet 6 éves koráig minden gyermek számára a hatóság biztosítja. Minden csecsemő, kisgyermek és rachitisre hajlamos gyermek ősztől tavaszig az egészségvédelmi körökben és rendelőintézetekben D-vitamin ellátásban részesül. A védőnők és orvosok felvilágosító munkájának eredményeképpen a szülők szívesen viszik kicsinyeiket angolkór megelőzésére. Dolgozó népünk életszínvonalának emelkedése biztosítja, hogy egészséges, jónövésű felnőttekké fejlődjenek a gyermekek.

A felszabadított Magyarországon a rachitis többé nem népbetegség. Népi demokráciánk a fasiszta úri Magyarország sok szomorú örökségével együtt ezt is felszámolta.

(T. A. Gyermekklinika)

FELSZABADÍTÓK

Már csak messziről hallatszott a tompa ágyúdörrej, éjszakánként egy-egy pillanatra felvillantak a torkolattüzek. Fejünk felett, mint gyorsan múló vihar futott el a háború szele. Pest környékéért folyt a harc, a Szukovátiéri Egyetemen lévő szovjet hadikórház beosztottjai minden nap kétszer is felolvasták a hadijelentéseket. Ilyenkor elhallgattak a beszélgetők, révedezve a felolvasóra meredtek a harcban edzett katonaszemek. A legtöbb tudósítás után vidáman szólaltak meg a harmónikák, némelyek két ujjukat a szájukba vévé dobhártya szakasztó fütyel kísérték a hopakot vagy a kozáktáncot. A feltartóztathatatlan győzelmek sorozatának napjai voltak ezek. Még a féllábúak is táncoltak.

A következő napokon komorabbá váltak a hadijelentések. „A fasiszták lángszóróval próbálják feltartóztatni hős katonáinkat a Pestért folyó harcban" — bugyogtak elő a szavak a felolvasóból. Mint megbolygatott darázsfészek zúdultak fel a katonák. Volt, ki sapkáját földhözvágta, mások közbekiabáltak, félpercekre megszakítva a felolvasást. Aztán egyszerre valaki énekelni kezdte a „Szabad hazánkért" kezdetű dal szólóját. A szobában lévők szívvel-lélekkel kapták fel a dalt, a kórus vidám csengésű énekének harmóniája zsongott a szobában, a folyosókon, az udvaron. A dalban vágy, segíteniakarás, szeretet ízott azokért, akik halált megvető bátorsággal harcolnak a fasiszta lángszórósok ellen.

Még aznap este megérkeztek az első súlyos sebesültek Pestről. A levegőt égett emberi test és jódtinktura átható szaga töltötte be. A járnitudók tájékoztatták a fekvő betegeket az eseményekről. Egész este erről folyt a beszéd a kórteremekben. Sokat látott, sokat tapasztalt harcosok voltak ezek, itt-ott mégis kicsordultak a könnyek a borzalmakban, tűzben, vérben edzett katonák szemében. A legtöbb sebesült a lángszórózás következtében vesztette el szemevilágát — mondta fátyolos hangon az elbeszélő.

Elhallgattak. Vagy félperenyi szünet után valakiből feltört a zokogás.

— Elvtársak! Én mindkét lábam elvesztettem, de reményen nem, hogy hazakerülök, látni fogom a földet, melyen születtem, látni fogom családom, feleségem, mindent és mindenkit, akit szeretek. Szakadozva levegő után kapkodva beszélt.

— De ezek, akiktől az átkozottak elvették a világosságot, elvették szép hazánk szeretett tájainak viszontlátását, feleségük szerelemre hívó pillantását, kislányaik szőke fürtjeit..., soha de soha nem rémenykedhetnek többé, hogy tekintetükkel végigsimítják a szivükhöz közeállókat...

Az ajtó melletti ágyról a földre ereszkedett egy felkötött kezű katona. Félkézzel a szárba gyűrte a csizmafüleket, zubbonyát gyakorlott kézzel megigazította, lopva megtörölte a szemét a sapkája bélésével s mintha véletlenül tenné az ajtóhoz lépett. Még a kilincsre sem tette a kezét, megszólította a szomszédja.

— Hova Jurij?

— A parancsnokságra!

— Minek, késő van már.

— Soha nincs késő. A két katona összenézett.

— Várj én is megyek.

— Te minek mégy?

— Amiért te!

— Jó, gyere. De tudod miért megyek? A megvakult elvtársak miatt!

— A szomszéd is készülődni kezdett. A többiek hallgattak valamit sejtve néztek rájuk. Aztán óvatos szószmölölésével több helyen a csizmákba huppantak a lábak. Az első két katona már a folyosó kövezetén ment lábujjhegyre emelkedve. Ujra kinyílt az ajtó, csendben jöttek. Az udvar kopogós fagyán már vagy húszan ropogtalták a befagyott kis tócsák jegét. Mire a parancsnok szobájához értek, lehettek vagy ötvenen.

— Ti miért jöttök? — fordult hátra a felkötött karú katona.

— A megvakultak ügyében — mondotta valaki halkan. Mindnyájan bólintottak s arcuk élénk érdeklődést, nagy odaadást, szeretetet fejezett ki.

— Mit akartok a megvakultakkal? Az első sorokban állók kérdő szemekkel fordultak hátra a többiek felé.

— Kötelességünknek tartjuk hogy segítsünk a bajban levő elvtársakon — szólalt meg a jelenlévők véleményét kimondva egy soványarcú katona.

— Végezzenek a fél szememről szaruhártya átültetést annak a szemére, aki teljesen megvakult, hogy ismét lásson — mondta határozott hangon.

— Mindannyian ezért jöttünk — mondták a többiek is.

— A parancsnok álmatlanságtól vörös szemekkel fogadta a katonákat. Szemét lecsukva hallgatta a beszélő katona szavait. Amikor azonban a szaruhártya átadásáról kezdett beszélni a fél karú, nehéz pillái felpattantak. Arca felderült, előbb még lecsukódó szeme ragyogott, mint a tavaszi nap. Karjait széttárva megölelte a katonát, kétoldalról meleg csókot nyomott megsápadt arcára. — Elvtársak! Én mint katonaorvos sok hősiességet, sok bátorságot, sok odaadást láttam már, de az áldozatkészségnek ezzel a megnyilvánulásával még nem találkoztam. — A katonák feszült csendben hallgatták a parancsnok átüzesedett, meghatottságtól remegő szavait. — Ilyen hősettekre, ilyen áldozatkészségre csak a mi népünk, csak a szovjet ember képes. Vajjon hol vannak a világon emberek, akik félszemükről lemondanának azért, hogy elvtársuk újra lásson? Rajtunk kívül a szovjet emberen kívül még ilyen emberek nincsenek! De lesznek, elvtársak! Ez a nép melynek a felszabadításáért most küzdünk, ez a város, melyben most vagyunk, ennek az egyetemnek a falai, amelyek között a magyar dolgozók fiai fognak tanulni, rólatok beszélnek, rólatok vesznek példát, titeket követnek majd. És akkor elmondhatjuk elvtársak, hogy harcunk nem volt hiábavaló! A szemek... a szemeket felajánlani elvtársak, nem kell!

A katonák megtepődtek, kérdőn néztek a parancsnokra.

— A fasiszták által tönkretett szemű elvtársak, akik csak szaruhártyasérülést szenvedtek, a mi Filatov professzorunk módszereinek segítségével újra látni fognak. De a többiekért is megteszünk mindent... mindent!

Szavából erő, meggyőzés, bátorítás csendült ki. A katonák csak álltak mozdulatlanul mintha díszszemlén lennének.

— Van-e kérdés elvtársak? — szólt a parancsnok eleven érdeklődéssel. A sovány katona rövid hallgatás után csak ennyit mondott. — Minden körülmények között számíthat ránk parancsnok elvtárs! Azután kezet szorítottak.

Mindnyájuk szivét nagy nagy erő és bizalom érzése töltötte csordultig. A kórház csendjére vigyázva tértek szobájukba.

Tóth Béla